

* **Тема дипломної роботи:
«Ціннісні орієнтації
підлітка»**

Тема є актуальною, так як система ціннісних орієнтацій є однією з найважливіших характеристик особистості. Ціннісні орієнтації, безперечно, залежать від інтересів, бажань і потреб, і водночас активно формують інтереси, поглиблюють, диференціюють бажання. Система цінностей як внутрішня основа ставлень індивіда до дійсності дає можливість розкрити механізм поведінки особистості, пояснити та спрогнозувати її.

Об'єктом дослідження є ціннісні орієнтації підлітків.

Предметом даної роботи є ієрархія цінностей підлітків та їх залежність від статевої приналежності, успішності навчання, акцентуації характеру.

Метою нашого дослідження є аналіз ієрархічної структури цінностей підлітків (учнів 8-10 класів) та виявлення ціннісних орієнтацій підлітків.

Відповідно до мети поставлені завдання:

- Проаналізувати зв'язок ціннісних орієнтацій з мотиваційною сферою особистості.
- Виявити значущі групи ціннісних орієнтацій в підлітковому віці.
- Порівняти вибір життєвих цінностей підлітками гімназійних і звичайних класів.
- Проаналізувати зв'язки між вибором життєвих цінностей і типами акцентуації характеру.
- Оцінити гендерні відмінності в ієрархії цінностей підлітків.

В дослідженні ціннісно-мотиваційної структури підлітків, ми висуваємо наступну гіпотезу: оскільки ціннісні орієнтації являють собою складну ієрархічну структуру, формування якої залежить від багатьох факторів, то можна припустити:

- 1) існування різниці між ієрархічними структурами цінностей у хлопців і дівчат;
- 2) залежність ієрархічної структури цінностей від акцентуації характеру підлітків;
- 3) наявність суперечностей в розумінні ієрархії цінностей в системі «підліток - учитель».

Магістерська робота складається з III розділів:

Розділ 1. Ціннісні орієнтації та потребово-мотиваційна сфера особистості підлітка

В цьому розділі розглянуто теоретичну частину: мотивація, структура мотиву, соціальне становлення особистості, система цінностей та поведінка підлітка, професійний вибір в системі ціннісних орієнтацій, акцентуації характеру підлітків.

Розділ 2. Експериментально-психологічне дослідження життєвих цінностей підлітків

В дослідженні використані такі методики:

1. «10 найбільших бажань»;
2. «Ціннісні орієнтації» М. Рокича;
3. «Акцентуація характеру» Шмішека

Констатуючий експеримент проводився з учнями 8 – 10 класів, взяло участь 100 підлітків, 46 хлопців та 54 дівчини.

Вибір термінальних цінностей дівчатами гімназійних та звичайних класів за методикою Рокича

Високозначущі цінності	Вираженість у %	Малозначущі цінності	Вираженість у %
<i>Фізичне і психічне здоров'я</i>	86,5%	<i>Творчість Краса природи та мистецтва</i>	77,8%
<i>Кохання</i>	85,4%	<i>Продуктивне життя</i>	67,0%
<i>Надійні друзі Щасливе сімейне життя</i>	76,2%	<i>Цікава робота Пізнання, розширення світогляду</i>	60,5%
<i>Воля, самостійність</i>	63,2%		
<i>Активне діяльне життя</i>	56,7%		

Вибір термінальних цінностей хлопцями гімназійних та звичайних класів за методикою Рокича

Високозначущі цінності	Вираженість у %	Малозначущі цінності	Вираженість у %
<i>Фізичне здоров'я</i>	87,0%	<i>Творчість</i>	73,3%
<i>Матеріально забезпечене життя</i>	68,8%	<i>Пізнання, розширення світогляду</i>	68,8%
<i>Психічне здоров'я</i>	64,4%	<i>Цікава робота</i>	62,2%
<i>Надійні друзі</i>	62,2%	<i>Розвиток, робота над собою</i>	57,7%
<i>Кохання</i>	49,6%	<i>Продуктивне життя</i>	51,0%

Методика «13 бажань»

Рис. 2.4. Особливості сформованості ціннісної сфери підлітків за методикою «13 найбільших бажань» (порівняння між хлопцями та дівчатами 8-10-х класів)

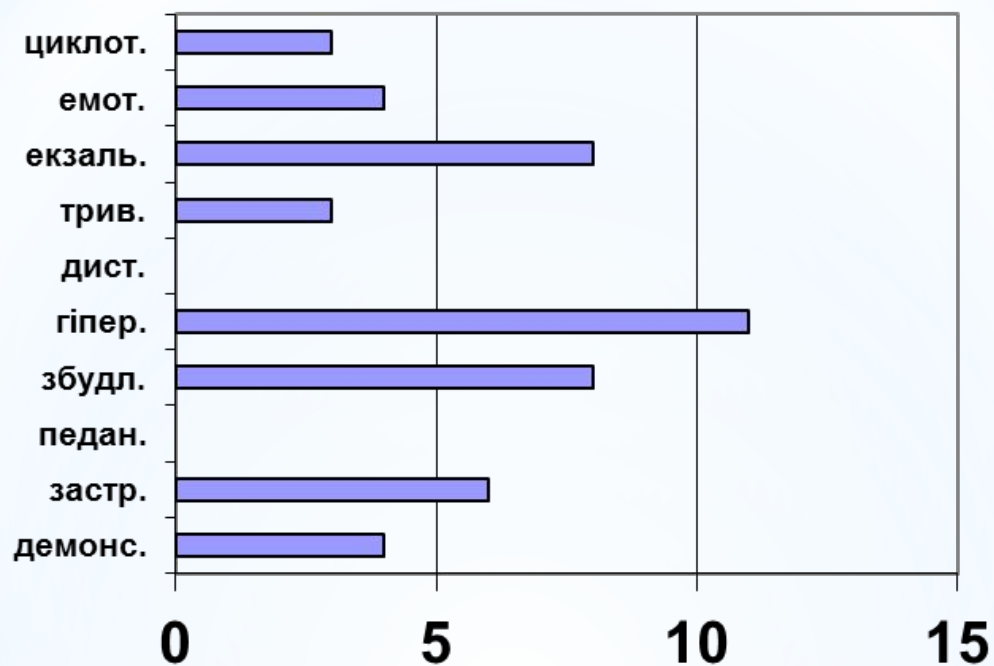

Рис.2.6. Вираженість акцентуацій характеру у підлітків

РОЗДІЛ 3. ПСИХОКОРЕКЦІЯ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ПІДЛІТКІВ, включає в себе проведення програми психокорекційної роботи з розвитку духовних цінностей підлітків та аналіз результатів цієї роботи.

**Порівняльний вибір життєвих цінностей підлітків
за методикою «13 найбільших бажань»**

Групи цінностей	Усереднений рейтинг цінностей підлітків	
	до психокорекції	після психокорекції
матеріальний добробут	9	9
друзі та спілкування	4	4
здоров'я	1	1
Щастя	2	2
добробут в суспільстві	10	8
моральні цінності	8	6
подорожі до інших країн	12	11
Любов	7	3
Освіта	3	4
приватна справа	11	10
сімейний добробут	5	5
Навчання	6	7
слава, влада, визнання	13	12

*Висновки

Отже, підводячи підсумок формуючого експерименту можна сказати, що наша гіпотеза підтвердилась і на формування ієрархії життєвих цінностей підлітків можна впливати шляхом психологічної просвіти, психопрофілактики і психокорекції.